

Esas Sayısı : 2018/28

Karar Sayısı : 2018/93

“ ...

YASAL MEVZUAT :

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu

Madde 25 :

Aday çırak ve çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören, staj veya tamamlayıcı eğitime devam eden öğrencilere işletmeler tarafından ödenecek ücret ve bu ücretlerdeki artışlar, düzenlenecek sözleşme ile tespit edilir. Ancak, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında staj veya tamamlayıcı eğitim gören öğrencilere asgari ücretin net tutarının; yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerinde yüzde otuzundan, yirmiden az personel çalıştıran işyerlerinde yüzde onbeşinden, aday çırak ve çırağa yaşına uygun asgari ücretin yüzde otuzundan aşağı ücret ödenemez. Bu amaçla kamu kurum ve kuruluşları gerekli tedbirleri alır. Staj yapacak işletme bulunamaması nedeniyle stajını okulda yapan ortaöğretim öğrencileri ile yükseköğretim kurumları ve birimlerinde yapan yükseköğretim öğrencilerinin yaptıkları stajlar bu fıkra hükmü kapsamı dışındadır. Aday çırak, çırak ve öğrencinin eğitimi sırasında işyerinin kusuru halinde meydana gelecek iş kazaları ve meslek hastalıklarından işveren sorumludur. Aday çırak, çırak ve öğrencilere ödenecek ücretler her türlü vergiden müstesnadır. Aday çırak, çıraklar, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim okul ve kurumlarında okumakta iken staja, tamamlayıcı eğitime veya alan eğitimine tabi tutulan öğrencilerin sigorta primleri asgari ücretin yüzde ellisi üzerinden, Bakanlık ile mesleki ve teknik eğitim yapan yükseköğretim kurumlarının bağlı olduğu üniversitelerin bütçesine konulan ödenekten karşılanır.

T.C ANAYASASI

Madde 18

Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya yasaktır.(...)

Madde 55

Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır.(...)

Başlangıç

Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;(...)

SOMUT DAVA

Eldeki derdest davada davacı vekili, meslek lisesi öğrencisi olan müvekkilinin, lise 3. sınıfta gördüğü zorunlu işletme stajına ilişkin olarak yaptığı çalışmanın 3308 sayılı Yasanın 25. maddesi uyarınca ödenmesi talep etmiştir.

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ve Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliğinde; mesleki eğitim, beceri eğitimi, staj, sosyal güvenlik ve ücret hususları tanımlanmıştır. “Staj” ve “Beceri eğitimi” ile ilgili olarak yasal düzenlemelerdeki tanımlamalar farklı olsa da özü itibarıyla, mesleki ve teknik eğitim veren kurumlarda okuyan öğrencilerin, teorik bilgilerinin yanısıra uygulamalı teknik eğitim almaları, ileride icra edecekleri meslek konusunda deneyim ve beceri kazanmaları ve genellikle de okul dışında yapılan eğitimi ifade etmektedir. Mesleki Eğitim Kanunu'nda yapılan tanımlamalarda, bu eğitimin işletmelerde mesleki eğitim olarak, Yönetmeliğinde ise staj olarak tanımlanmıştır. Esas olarak okul (kurum) dışında bir işletmede (okul, hastane, eğitim merkezi v.b) yapılması öngörülen bu staj için yukarıda anılan 3308 sayılı Yasanın 25. maddesi uyarınca stajyer öğrenciye ücret ödemesi yapılacağı öngörülmüştür. Ancak aynı maddenin devamında bu stajını işletme olmaması sebebiyle okul bünyesinde yapan öğrencilerin bu madde kapsamı dışında olacağı belirtilmiştir. Bu düzenleme yukarıda anılan Anayasa'nın başlangıç, 18. ve 55. maddelerine aykırılık teşkil etmektedir. Zira bu düzenlemede, öğrencinin okul bünyesinde uygulama sınıfında yaptığı staja rağmen ücret ödenmeyeceği sonucu çıkmaktadır. Kaldı ki davalı kurum verdiği cevapta da bu gerekçeyle ücrete hak kazanmadığı savına dayanmıştır. Aynı okulda okuyan iki öğrenciden birinin dışarıda işletme stajı yaptığında ücret alması, diğerinin ise işletme bulunamaması sebebiyle okulda uygulama sınıfında staj yapması halinde bu yasal düzenleme uyarınca ücret alamaması durumu doğmaktadır. Somut olayda da davacının okulun uygulama sınıfında, kurum bünyesinde stajını yapmış olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu yasal düzenleme uyarınca kurum bünyesinde staj yapıldığı için ücret ödemesi mümkün değildir. Ancak davacının bu stajda emek sarfettiği fakat ücret almadığı ve anılan yasal düzenleme uyarınca da alamayacağı, bunun Anayasa'nın zorla çalıştırma yasağına (18.md) aykırı olduğu, aynı işi kurum dışında yapanlara ücret ödenirken kurum bünyesinde yapanlara ücret ödenmemesinin Anayasa'nın eşitlik ilkesine ve ücrette adaletin sağlanması ilkesine (55.md) aykırı olduğu tüm sebeplerle bu yasal düzenlemenin iptalinin gerektiği anlaşılmış ve aşağıdaki şekilde ara karar kurulmuştur.

HÜKÜM: Açıklanan delil ve sebeplerden;

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 25. maddesinin 1. paragrafının son cümlesi olan “Staj yapacak işletme bulunamaması nedeniyle stajını okulda yapan ortaöğretim öğrencileri ile yüksek öğretim kurumları ve birimlerinde yapan yüksek öğretim öğrencilerine yaptıkları stajlar bu fıkra hükmünün kapsamı dışındadır.” düzenlemesinin Anayasanın eşitlik, zorla çalıştırma yasağı ve eşit ücret ilkelerine aykırı olduğu kanaatine varıldığından; söz konusu düzenlemenin iptali için Anayasa Mahkemesine Anayasanın 152. maddesi uyarınca YÜRÜTMİYİ DURDURMA İSTEMLİ OLARAK BAŞVURUDA BULUNULMASINA,

Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davanın GERİ BIRAKILMASINA,

Dair, 15.02.207 tarihli duruşmada ara karar olarak karar verildi.”